

GRAĐA SEKUNDARNE DOKUMENTACIJE U PREZENTACIJI OBNOVE PALAČE ŠEĆERANE MUZEJA GRADA RIJEKE

MARIJA LAZANJA DUŠEVIĆ □ Muzej grada Rijeke, Rijeka

Transformacija i realizacija

Muzej grada Rijeke osnovan je 1994. preimenovanjem Muzeja narodne revolucije. Tijekom posljednjih desetljeća strategija Muzeja bila je prikupljanje i zaštita građe s područja Rijeke i uže riječke okolice te istraživanje i priređivanje tematskih, umjetničkih i povijesnih izložaba. Trenutačno je Muzej u fazi tranzicije te funkcionira na dvije lokacije: u Palači šećerane te na dosadašnjoj lokaciji na Trgu Riccarda Zanelle. Sa svojih dvadeset i dva djelatnika, Muzej je posljednjih godina uključen u četiri velika projekta: stalni postav u Palači šećerane, izložba *Nepoznati Klimt, Torpedo* te projekt *Brod Galeb*. Usporedo s tim, godinama se razvijala ideja o formiranju, osmišljavanju i realizaciji stalnog postava. Kako je Muzej bio smješten u zgradi koja prostornim kapacitetom i arhitektonskom funkcionalnošću te muzeološkim standardima nije bila pogodna za realizaciju stalnog postava, razmatrala se nova lokacija.

Osnivač Muzeja – Grad Rijeka usvojio je dugogodišnju ideju niza stručnjaka da se stalni postav realizira u kompleksu Benčić, odnosno u baroknoj Palači šećerane koja se nalazi u spomenutom kompleksu te je još od 1970. zaštićeno kulturno dobro. Riječ je reprezentativnoj palači sagrađenoj 1752. za potrebe uprave Rafinerije šećera koja je bila sastavni dio industrijskog kompleksa iz sredine 18. stoljeća. Godine 1851. u zgradi je smještena uprava Tvornice duhana, a nakon 1945. Palača je prenamijenjena u sjedište Tvornice motora „Rikard Benčić”. Poslije raspada tvornice krajem 1990-ih Grad Rijeka postaje vlasnikom Palače. Iscrpna višegodišnja konzervatorsko-restauratorska istraživanja Palače proveo je tim stručnjaka Hrvatskoga restauratorskog zavoda i Konzervatorskog odjela u Rijeci.

Godine 2008. Grad Rijeka, u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom, objavljuje monografiju *Palača šećerane u Rijeci*, autorā Petra Puhmajera i Krasanke Majer te pod uredništvom Nikoline Radić Štivić i Marija Brauna, koja je nastala na temelju dugogodišnjih istraživačkih radova autora i ostalih djelatnika Hrvatskoga restauratorskog zavoda. Monografija, kao i skup pretходnih istraživanja, izniman je doprinos i polazište za daljnju fazu obnove Palače i realizaciju stalnog postava. Obnova Palače realizirana je konstruktivnom suradnjom

djelatnika Grada Rijeke, posebice Odjela za kulturu s konzervatorima Konzervatorskog odjela u Rijeci koji su proveli niz pripremnih radova nužnih za konačnu obnovu, rekonstrukciju i prenamjenu, te s arhitektima, konzervatorima, restauratorima, povjesničarima umjetnosti i muzealcima. Građevni radovi trajali su od travnja 2018. do ljeta 2020. Proces osmišljavanja stalnog postava i izrada njegova elaborata trajali su nekoliko godina, a realizacija je počela u kolovozu 2020., nakon završetka posljednje faze građevnih radova. Autor stalnog postava je Ervin Dubrović sa stručnim timom kustosa Muzeja, autorica likovnog postava je Nikolina Jelavić Mitrović, koja je ujedno i autorica nekoliko nagrađivanih izložbenih postava u Hrvatskoj te autorica budućega likovnog postava projekta *Brod Galeb*. Kao kruna cjelokupnog projekta, stalni postav Muzeja grada Rijeke nagrađen je Godišnjom nagradom Hrvatskoga muzejskog društva u kategoriji *najbolji ostvareni stalni postav u 2020*. Pritom

treba istaknuti da su Palača i motorni brod *Galeb* dio integriranog projekta *Turistička valorizacija reprezentativnih spomenika riječke industrijske baštine* te da je Palača otvorena i predstavljena javnosti u sklopu projekta *Europske prijestolnice kulture 2020*.

Fotodokumentacija obnove Palače

Projektanu dokumentaciju o rekonstrukciji Palače šećerane izradio je Hrvatski restauratorski zavod, a glavna projektantica bila je Irma Huić, dok je obnovu izvela slovenska tvrtka VG5. Početkom 2018., prije građevnih zahvata, a nakon što je bilo evidentno da će Palača postati „budući dom” Muzeja grada Rijeke te da će se u tom adaptiranom prostoru realizirati stalni postav, rodila se ideja da dokumentarist Muzeja napravi dokumentarističku snimku tadašnjeg stanja cijele zgrade u obliku fotografskoga i video prikaza kao dokumentaciju postojećeg prostora, a sve s jednakim pristupom i logikom kao pri rutinskom dokumentiranju muzejskih izložaba i drugih aktivnosti – snimanjem fotografija i akcija u postojećoj/

trenutačnoj zgradi. S obzirom na to da tako opsežnih građevnih zahvata na Palači nije bilo još od 1785./86., kad je zgrada obnavljana nakon požara, bili smo svjesni važnosti dokumentacije, osobito fotodokumentacije. Otuda je potekla ideja koja se s vremenom postupno razvijala: da se cjelokupnoj Palači na određeni način pristupi kao jedinstvenom eksponatu te da Muzej foto-

sl.2. Radovi uređenja dvorišta kompleksa (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.3. Radovi uređenja dvorišta (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.4. Radovi na krovu Palače šećerane (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.5. Radovi na restauraciji stubišta (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.6. Radovi na stalnom postavu (lijepljenje folija s tekstom) u Fumijevoj dvorani

sl.7. Građevinski radovi interijera – Fumijeva dvorana (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.8. Restauracija poda od vapnenačkog terrazza u Svečanoj dvorani

sl.9. Restauracija fresaka Giovannija Fumija (foto Marija Lazanja Dušević)

dokumentira svaku pojedinu fazu obnove, od početnog stanja, preko svih najbitnijih građevnih zahvata, postupaka realizacije stalnog postava, svih važnih koordinacija među sudionicima projekta na kojima se odlučivalo o daljnjim koracima obnove i realizacije postava, svih medijskih konferencija koje su održavane u blizini gradilišta tijekom postupaka obnove zgrade, do samog čina realizacije stalnog postava, njegova otvorenja te daljnjih akcija i posjeta građana postavu.

Krajnji cilj tog dokumentiranja bili su stvaranje trajne dokumentacije, ali i promocija Palače, promocija Muzeja i stalnog postava, posebice promocija putem društvenih mreža i web stanice Muzeja. Kako inače sva otvorenja i posebna događanja u Muzeju fotografiraju dokumentarist ili voditelj odnosa s javnošću, odlučeno je da se neće angažirati vanjski suradnik fotograf nego će taj posao obaviti dokumentarist Muzeja. Pri fotodokumentiranju je korištena najosnovnija oprema: Canon Eos 800D, stativ i računalo, a pri svakom posjetu gradilištu valjalo je voditi brigu o zaštitnoj opremi i zaštiti na radu, dobroj koordinaciji s voditeljem gradilišta i pojedinim izvođačima na terenu koji su dojavljivali kada treba snimiti pojedinu akciju, odnosno kad će se pojedina planirana faza aktivnosti izvesti. Valja istaknuti da je svaki od aktera projekta (HRZ, VG5, Grad Rijeka, Konzervatorski odjel u Rijeci i Muzej grada Rijeke) vodio svoj tip dokumentacije aktivnosti pojedinih radova, svatko s drugačijim pristupom koji se odnosio na različite ciljeve, međutim, u konačnici su svi bili spremni na međusobnu suradnju i razmjenu materijala i metapodataka.

Dokumentarističke aktivnosti

Dokumentarističke aktivnosti tog projekta koji je obuhvatio obnovu Palače i realizaciju stalnog postava mogu se podijeliti na četiri dijela. Prvi dio aktivnosti odnosio se

na sudjelovanje u izradi elaborata stalnog postava, na dodatna istraživanja te na prikupljanje i obradu građe sekundarne dokumentacije koja je korištena u stalnom postavu, kao i na dokumentiranje novih akvizicija i uporabu potrebnih metapodataka. Drugi dio aktivnosti odnosio se na fotodokumentiranje na terenu: na prijenos i dopremu građe, fotografsko i video snimanje građevnih radova, restauratorskih aktivnosti, medijskih konferencija i koordinacija na gradilištu, na snimanje audiomaterijala potrebnoga za dodatne videomontaže te na detaljno fotodokumentiranje realizacije stalnog postava po fazama. Treći dio aktivnosti odnosio se na obradu materijala: prikupljanje hemerotečnog materijala vezanoga za projekt te na pohranu u bazu podataka, a zatim na unos i obradu u bazi podataka. Fondovi u kojima se materijal obrađivao jesu Hemeroteka, Videoteka, Fototeka, Fonoteka, Medijateka, Dokumenti, Izdavačka djelatnost i Posebna događanja.

U hemerotečni fond pohranjivane su hemerotečne jedinice iz dnevnih i tjednih novina koje su se odnosile na sam postupak obnove, osvrti na napredak radova, najave budućeg postava, osvrti na stalni postav, intervjui s autorima, dizajnericom i sl. U fond Fototeke i Medijateke pohranjivane su se fotografije i videozapisi, u fond Videoteke spremeni su videozapisi iz medija i sl. Baza podataka obrađivana je u S++ računalnom programu prikupljanjem i obradom skupa metapodataka koji su specifični za svaki pojedini fond. U tu fazu uvršteni su i podatci o ustupanju građe na zahtjev vanjskih korisnika (medijskih kuća) te korištenje podacima u sklopu zajedničke baze (tzv. „oblak” Grada Rijeke) kojom su se

koristili svi partneri projekta *Turistička valorizacija reprezentativnih spomenika riječke industrijske baštine*, a to su Grad Rijeka, Sveučilište u Rijeci, Turistička zajednica, Tvrtka Rijeka 2020 i Muzej grada Rijeke. Četvrti dio aktivnosti kontinuirani je proces koji još traje, a odnosi se na finalnu prezentaciju projekta: pripremu i obradu građe sekundarnih fondova za katalog i vodič te na organiziranje izložbe fotografija obnove Palače na različitim lokacijama, čime se, osim zaštite te promocije samog Muzeja i projekta obnove Palače, ujedno promovira i dokumentaristička djelatnost.

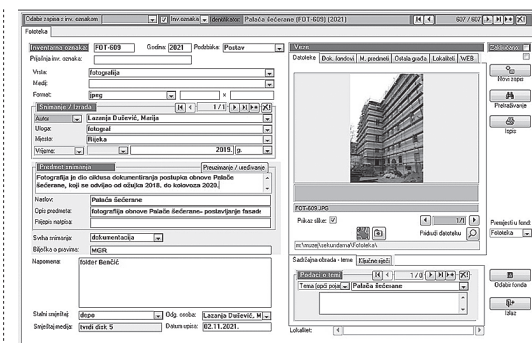
sl.10. Pedsjednik Zoran Milanović, gradonačelnik Vojko Obersnel, ravnatelj muzeja Ervin Dubrović, 2021. (Foto Marija Lazanja Dušević).

sl.11. Koordinacija, sastanak sudionika obnove palače

sl.12. Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek u obilasku gradilišta, sa riječkim Gradonačelnikom Vojkom Obersnelom i predstavnicima Grada Rijeke (Foto Marija Lazanja Dušević)

sl.13. Premijer Andrej Plenković na otvorenju stalnog postava, sa predstavnicima Grada Rijeke i muzeja, 13.11.2020. (foto Marija Lazanja Dušević)

sl.14. Otvorene izložbe fotografija u Galeriji Principij, Noć muzeja 2021.; ravnatelj muzeja Ervin Dubrović, gradonačelnik Rijeke Marko Filipović, viša kustosica dokumentaristica Marija Lazanja Dušević, voditelj Galerije Principij Borislav Božić (foto Vjekoslav Dušević)

sl.15. Iz Fototeke muzeja

sl.16. Iz Evidencije Izložbene djelatnosti

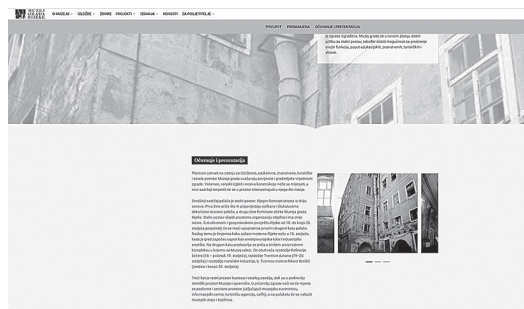
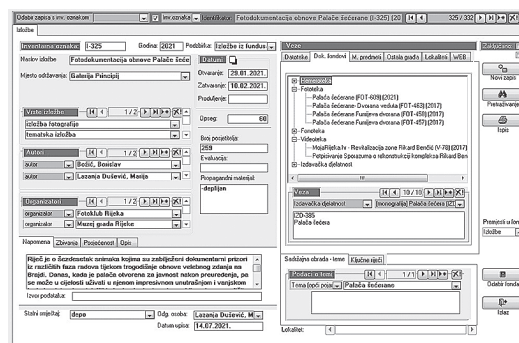
sl.17. Građa Fototeke na mrežnim stranicama

Izložba Fotodokumentacija obnove Palače šećerane

Tijekom dvije i pol godine nastalo je nekoliko stotina fotografija i videozapisa koji su rezultat predanoga kontinuiranog rada, redovitih tjednih odlazaka na gradilište te ljubavi prema dokumentiranju, fotografiji i poznavanju fotografskih procesa. Pregledavajući materijal nakon otvorenja postava, nakon obrade i pohrane fotografija u bazu podataka te njihove distribucije, došla sam na ideju da se projekt prezentira kao izložba dijela odabranih radova. Izložba *Fotodokumentacija obnove Palače šećerane* organizirana je u povodu *Noći muzeja 2021.* u Galeriji Principij u Rijeci, na poziv Fotokluba Rijeka. Izložba je privukla veliku pozornost javnosti te je bila postavljena od 29. siječnja do 10. veljače 2021., a autor i selektor izložbe bio je voditelj Galerije Borislav Božić. Na izložbi je prezentirano 70 odabranih fotografija nastalih od travnja 2018. do prosinca 2020. Cilj izložbe bio je upoznati javnost sa svim fazama obnove Palače i realizacije stalnog postava do njegova otvorenja.

Značenje i načini korištenja tih fotografija, koje osim dokumentarne imaju i umjetničku vrijednost, podrazumijevaju vrijednost dokumentacije kao trajnog zapisa, upotrebu te sekundarne građe tijekom realizacije stalnog postava i kataloga, primjenu pri snimanju videoprikaza različitih izložaba i aktivnosti te njihovo korištenje za izradu multimedijских vodiča u budućnosti, u izložbenoj djelatnosti te na posebnim događanjima. U idućem razdoblju planira se izložba fotografija u Palači, što bi moglo biti korisno i zanimljivo posjetiteljima jer bi time dobili priliku izravno saznati koliko je procesa i aktivnosti trebalo obaviti za realizaciju projekta obnove Palače i za otvorenje stalnog postava.

Primljeno: 11. listopada 2021.

SECONDARY DOCUMENTATION MATERIAL IN THE PRESENTATION OF THE RENOVATION OF THE SUGAR REFINERY BUILDING OF RIJEKA MUNICIPAL MUSEUM

Rijeka Municipal Museum opened a permanent display in the Sugar Refinery Building in November 2020 as part of its spell as European Capital of Culture in 2020. The construction works on the renovation of the building lasted from 2018 to 2020, and it took several years to devise the permanent display. The author of the permanent display was Ervin Dubrović with an expert team of curators while the visual design of the display was by Nikolina Jelavić Mitrović.

During the renovation of the building and the implementation of the permanent display, senior curator-documentalist Marija Lazanja Dušević kept photographic and video documentation of all activities, including construction works, media conferences, coordination, implementation of the display and its opening and also processed the whole of the material for the museum's secondary funds, including the press clippings, video and photographic collections, special events, media collections, publishing activity and documents. The material was processed in a database and distributed to participants in the project, then to the media and outside users. When the project was concluded and after the opening of the permanent display an exhibition of a selected part of the material was put on for Museum Night, 2021 in the Principia Gallery. At the exhibition entitled *Photographic Documentation of the Restoration of the Sugar Refinery Building* 70 works selected from the photographic collection of the secondary funds of the museum were shown.